

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060202

DOM
2016-09-21
Stockholm

Mål nr
M 3657-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-04-11 i mål nr M 1048-16, se bilaga A

KLAGANDE

Transpartner BM AB

Ombud: Advokat V.F

MOTPART

Länsstyrelsen i Värmlands län
651 86 Karlstad

SAKEN

Föreläggande om översiktlig miljöteknisk undersökning avseende fastigheten X i Sunne kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på så sätt att tidpunkten för när resultatet av den översiktliga miljötekniska undersökningen, enligt Länsstyrelsens i Värmlands län beslut den 23 februari 2016, dnr 575-8151-2015, ska ha kommit in till länsstyrelsen bestäms till den 21 februari 2017. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet i övrigt.

Dok.Id 1293066

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Transpartner BM AB (Transpartner) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska upphäva Länsstyrelsens i Värmlands län föreläggande om översiktlig miljöteknisk undersökning avseende fastigheten X i Sunne kommun.

Länsstyrelsen har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Transpartner har hänvisat till vad bolaget tidigare anfört och har vid Mark- och miljööverdomstolen i huvudsak anfört följande. Transpartner gick tidigare under beteckningen Blomqvist Oljeconverterings AB (BOCAB) och bedrev då verksamhet enligt följande verksamhetsföremål: ”Bolaget har till föremål för sin verksamhet att bedriva återvinning, omvandling och destruktion av oljor och lösningsmedel samt utöva annan därmed förenlig verksamhet”. Detta skiljer sig från Transpartners nuvarande verksamhetsföremål som är: ”Bolaget skall bedriva konsultverksamhet och utbildning, företrädesvis inom åkerinäringen, import och handel med orientaliska produkter, äga och förvalta värdepapper samt idka därmed förenlig verksamhet”.

Transpartners nuvarande verksamhetsföremål har funnits med sedan namnet BOCAB ändrades i slutet av 1970-talet. Genom att ändra verksamhetsföremålet så har Transpartner blivit ett annat bolag än det ursprungligen var. Det är fråga om två helt olika typer av bolag men som har samma organisationsnummer.

Verkan av ett bolags verksamhetsföremål är generellt att det klagör ett bolags rättskapacitet. Detta betyder i sig inte att om ett bolag handlar i strid med verksamhetsföremålet så är handlingen ogiltig, men det medför generellt grund för skadeståndstalan av bolagets aktieägare gentemot bolagets styrelse och verkställande direktör. Lagstiftaren har med bestämmelsen i 3 kap. 1 § aktiebolagslagen (2005:551), om bestämmandet av verksamhetsföremålet, tydligt angett en avgränsning av ett bolags handlingsförmåga. Mot bakgrund av dessa regler är det svårt att se hur

Transpartner ska kunna anses uppfylla den i praxis utkristalliserade regeln om faktisk och juridisk förmåga att ingripa.

Verksamhetsutövaransvaret ska bedömas från fall till fall och man måste även se till definitionen av begreppet i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador. I direktivet anges att en verksamhetsutövare är en person som driver eller kontrollerar en yrkesverksamhet. Att driva eller kontrollera en verksamhet som ligger så radikalt utanför ett bolags verksamhetsföremål som i detta fall torde inte vara möjligt enligt aktiebolagslagens regler. Det är även troligt att Bolagsverket skulle framställa ett krav på att Transpartner ska ändra i sin verksamhetsbeskrivning. Med hänsyn till Transpartners verksamhetsföremål kan bolaget omöjligen ses som ansvarig verksamhetsutövare.

Länsstyrelsen har hänvisat till skälen för sitt beslut och till vad som tidigare anförts.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen instämmer i mark- och miljödomstolens bedömning att Transpartner är att anse som verksamhetsutövare för den verksamhet, bestående i mellanlagring och hantering av bland annat oljeavfall och kemiskt avfall, som under mitten av 1970-talet bedrevs på fastigheten X i Sunne kommun. Det förhållandet att Transpartner senare har bytt firma, verksamhetsföremål och ägare förändrar inte den bedömningen. Inte heller i övrigt har framkommit skäl för att frångå mark- och miljödomstolens bedömning att länsstyrelsen har haft fog för sitt föreläggande. Vad Transpartner i övrigt har anført medför inte någon annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

För att Transpartner ska få skälig tid att genomföra undersökningen ändras tidpunkten för föreläggandets fullgörande så att resultatet av undersökningen ska ha kommit in till länsstyrelsen senast den 21 februari 2017.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg och Ingrid Åhman, tekniska rådet Yvonne Eklund samt tf. hovrättsassessorn Erika Löwhagen, referent.

Föredragande har varit Ulrika Agerskans.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-04-11
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr M 1048-16

KLAGANDE

Transpartner BM AB

Ombud: Advokat V.F

MOTPART

Länsstyrelsen i Värmlands län
651 86 Karlstad

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Värmlands läns beslut 2016-02-23 i ärende nr 575-8151-2015, se bilaga 1

SAKEN

Överklagande av Länsstyrelsens beslut 2016-02-23, dnr 575-8151-2015, angående föreläggande om översiktlig miljöteknisk undersökning avseende befarat förorenat område på fastigheten X i Sunne kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 326500

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 08:00-16:00 -

BAKGRUND

Länsstyrelsen Värmland (i fortsättningen benämnd länsstyrelsen) förelade genom det nu överklagade beslutet Transpartner BM AB, org. nr 556187- 1988, att genomföra en översiktlig miljöteknisk undersökning, se bilaga 1.

YRKANDEN M.M.

Transpartner BM AB (i fortsättningen benämnt bolaget) har överklagat beslutet och yrkat att föreläggandet ska upphävas. Bolaget har i huvudsak anfört följande.

Bolaget bedriver konsultverksamhet och utbildning inom åkerinäringen. Förutom bolagets ägare B.M finns inga anställda. Den aktuella fastigheten, X, ägdes tidigare av bolaget Blomqvist Oljeconverterings AB (i fortsättningen kallat BOCAB) med organisationsnummer 556187-1988. Den verksamhet som handlade om att ta emot olika farliga ämnen bedrevs under relativt kort tid, troligen bara några år på 1970-talet. Därefter har bolaget bytt både namn och inriktning och hette då Frakt och Återvinning i Värmland AB/Förenade Åkerier i Värmland AB. Båda namnen förkortades FÅVAB. B.M anställdes 1987 som vd och fastigheten avyttrades 1992 till en av bolagets dåvarande delägare. Verksamheten i bolaget pågick fram till 1998 och B.M erbjöds att köpa bolaget 2000. Det avtal som slöts mellan parterna syftade också till att se till att inga skyldigheter för tidigare verksamhet överfördes på Transpartner, som bolagsnamnet ändrades till.

Det går att ifrågasätta länsstyrelsens resonemang att eftersom BOCAB bevisligen har bedrivit miljöfarlig verksamheten och Transpartner trots namnändringen är samma bolag ska Transpartner ansvara för att genomföra den förelagda undersökningen, en slutsats som enbart baseras på det faktum att BOCAB och Transpartner skulle vara samma bolag. När det gäller frågan om vem som ska vara verksamhetsutövare vid sanering och efterbehandling är dock saken oftast, liksom i detta fall, mycket mera komplicerad. I praxis brukar man prata om att den som har faktisk och juridisk förmåga att ingripa är verksamhetsutövare. Transpartner kan inte sägas ha vare sig faktisk eller juridisk förmåga att göra någonting med den

aktuella fastigheten, utan skulle behöva tvångsvis tillgång till den. Detta är visserligen möjligt enligt miljöbalken, men det måste ses som ett rent undantag. Vidare kan bedömningen av vem som är verksamhetsutövare aldrig påverkas av den aktuella regeln.

Det finns inga uppgifter om att Transpartner har bedrivit miljöfarlig verksamhet, varför bolaget inte har haft några möjligheter att påverka den miljöfarliga verksamheten och orsaken till att fastigheten behöver saneras.

Enligt praxis kan ansvar ändå åligga ett bolag om det finns vissa kopplingar mellan tidigare och nuvarande verksamhet, se MÖD 2011:24. Avgörandet gäller visserligen två olika bolag, men principen måste anses vara tillämplig även i detta fall.

Det är här fråga om ett bolag som totalt bytt inriktning. Den korta period som egentlig verksamhetsutövare fanns är ca 40 år tillbaka i tiden och ingen person som då fanns i BPCAB finns kvar. Verksamhetsföremålet för bolaget ändrades redan när bolaget bytte namn till FÅVAB. Transpartner har inga kopplingar till den verksamhet som gett upphov till behovet av att genomföra de undersökningar som anges i föreläggandet. Den enda koppling som finns är att Transpartner har samma organisationsnummer som BOCAB.

Bolaget åberopar överlåtelseavtal mellan ägarna till FÅVAB och B.M samt bolagsordningar för BOCAB och Transpartner.

Länsstyrelsen Värmland har motsatt sig att det överklagade beslutet ändras och har anfört i huvudsak följande.

Det är ostridigt att bolaget Transpartner BM AB med org.nr 556187-1988 är den juridiska person som på 1970-talet bedrev verksamhet på fastigheten X. Den aktuella verksamheten innefattade hantering av miljöfarliga ämnen i stor omfattning och området kan därför befaras vara förorenat, varför området behöver

undersökas närmare. Eftersom ansvaret för potentiella miljöskulder följer den juridiska personen och inte kan avtalas bort civilrättsligt kan krav på genomförande av en översiktlig miljöteknisk undersökning riktas mot Transpartner BM AB. Det är inte möjligt att komma från ett ansvar genom att byta firma eller verksamhetsföremål.

Föreläggandet är till sin omfattning begränsat utöver det vanliga och är inte att bedöma som oskäligt. Det är inte helt ovanligt att den ansvarige inte äger den fastighet där provtagning ska ske. Frågan om tillträde löses då i första hand genom överenskommelse mellan förelagt bolag och fastighetsägaren. Kan de inte komma överens finns möjlighet för länsstyrelsen att besluta om tillträde. Vad bolaget anfört om rådighet utgör därför inte hinder mot att efterkomma föreläggandet.

Bolaget bestrider de skäl som länsstyrelsen anfört för sin inställning. Länsstyrelsen har tolkat reglerna om ansvar enligt 10 kap. miljöbalken felaktigt. Senast som lagstiftaren berörde begreppet får anses vara då miljöansvarsdirektivet infördes i svensk rätt genom prop. 2006/07:95. Det är fråga om ett begrepp utan egentlig legaldefinition, detta ska närmare beslutas av praxis. Lagstiftaren ansåg, vilket ligger i linje med praxis från mark- och miljööverdomstolen, att med verksamhetsutövare måste avses dom som har såväl rättslig som faktisk förmåga att utöva en avgörande kontroll över verksamheten. Med kontroll över en verksamhet avses den faktiska verksamheten, d.v.s. den som har orsakat en skada. Det anges uttryckligen att det inte är tillräckligt att ha inflytande över verksamhetsutövaren. Det är klarlagt att Transpartner inte har haft något som helst inflytande eller kontroll över den verksamhet som har gett upphov till föroreningarna. Det är detta som måste anses vara avgörande för frågan om verksamhetsutövaransvar. Således är inte Transpartner verksamhetsutövare.

Det är viktigt att klargöra att Transpartners verksamhet inte har några som helst likheter med den som BOCAB utförde. I avgörandet MÖD 2009:36 klargjorde domstolen att det måste finnas ett samband mellan den verksamhet som ett bolag har bedrivit och den verksamhet som har gett upphov till miljöskadan. Målet gällde

en verksamhetsutövare som tidigare tillverkat sulfitmassa, men sedan övergått till att tillverka spånskivor. De förorenade massorna bedömdes enbart härröra från sulfitmassatillverkningen och inte från spånskivetillverkning. Visserligen gällde målet verksamheter som aktualiserade regeln om verksamheter bedrivna innan 1 juli 1969, men enligt bolaget visar avgörandet ändå på att man vid avgörande av ansvar måste se till att ändringar i ett bolags inriktning och verksamhet får konsekvenser för dess ansvar.

DOMSKÄL

Ett aktiebolag är en egen juridisk person, vars identitet fastställs genom organisationsnumret. Det är i målet i och för sig ostridigt att bolaget, under dåvarande firma BOCAB, på 1970-talet har bedrivit miljöfarlig verksamhet på fastigheten X. Bolaget är därmed att anse som verksamhetsutövare. Detta förhållande påverkas inte av det faktum att bolaget sedermera ändrat såväl firma, verksamhetsinriktning som ägare. Inte heller har civilrättsliga avtal någon betydelse för bedömningen av bolagets miljömässiga ansvar.

Mark- och miljödomstolen anser att länsstyrelsen har haft fog för sitt föreläggande, att det inte är oskäligt betungande och att det inte har kommit fram något som utgör skäl för ett undanröjande. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 2 maj 2016.

Susanne Lindblad

Joen Morales

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Lindblad, ordförande, och tekniska rådet Joen Morales. Föredragande har varit beredningsjuristen Linda Bidestedt.